

SERBEST MESLEK KAZANÇLARI VERGİ REHBERİ

VİMER / 444 0 189

ÜCRETSİZDİR

Ayrıntılı bilgi için
Vergi İletişim Merkezi (VİMER) 444 0 189 telefon hattına
başvurabilirsiniz.

www.gib.gov.tr 444 0 189

Bu rehber, basım tarihinde yürürlükte olan mevzuat dikkate alınarak hazırlanmıştır.

GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI
Mükellef Hizmetleri Daire Başkanlığı
Yayın No: 108
Şubat 2010

SERBEST MESLEK KAZANÇLARI VERGİ REHBERİ

**ÜCRETSİZDİR
2010**

*Bu rehber elektronik ortamda www.gib.gov.tr
internet adresinden ulaşabilirsiniz.*

MİSYONUMUZ

Toplumsal refahın artırılmasına destek sağlamak üzere yeterli geliri adalet, tarafsızlık, verimlilik ilkeleri çerçevesinde toplamak, vergi sisteminin basitleştirilmesi ve uyumun artırılmasına katkıda bulunmak ve mükellefe kaliteli hizmet sunmaktır.

VİZYONUMUZ

Her türlü ekonomik yapı ve aktiviteyi geliştiren, kavrayan; güvenilir, etkin, şeffaf, küresel boyutta öncü ve örnek bir idare olmaktır.

TEMEL DEĞERLERİMİZ

Güvenilirlik
Adalet
Tarafsızlık
Etkinlik (Hız, esneklik ve verimlilik)
Saydamlık
Sorumluluk Bilinci
Çözüm Odaklılık
Yetkinlik
Sürekli Gelişim
Katılımcılık

İÇİNDEKİLER

1. Giriş	7
2. Serbest Meslek Faaliyeti ve Serbest Meslek Kazancı	7
3. Serbest Meslek Erbabları.....	8
4. Serbest Meslek Kazancının Tespiti	8
5. Serbest Meslek Kazancının Tespitinde Hasılatтан İndirilecek Giderler	9
6. Serbest Meslek Kazançlarında Vergi Tevkifatı	11
7. Serbest Meslek Erbabının Tutacağı Defter.....	12
8. Serbest Meslek Erbabının Kullanacağı Belgeler.....	12
9. İşyeri Kira Ödemelerinin Belgelendirilmesi.....	13
10. Serbest Meslek Kazançlarında İstisnalar.....	14
11. Serbest Meslek Kazançlarında Geçici Vergi	15
12. Serbest Meslek Kazançlarının Beyanı ve Beyanname Üzerinde Yapılacak İndirimler	17
13. Zarar Mahsubu.....	24
14. Beyannamenin Verilme Zamanı ile Beyannamenin Verileceği Yer	25
15. Verginin Ödenme Zamanı ile Verginin Ödeneceği Yer	26

16. Yıllık Beyannameye Eklencek Belgeler	26
17. 2009 Yılı Gelirleri İçin Geçerli Olan Gelir Vergisi Tarifesi	26
18. Serbest Meslek Kazancının Beyanına İlişkin Örnekler	27
Verginizi Ödeyebileceğiniz Anlaşmalı Bankalar	31

1. GİRİŞ

Bu rehber, Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından benimsenen mükellef odaklı hizmet anlayışının gereği olarak, serbest meslek faaliyetinde bulunan mükelleflere vergilendirme sürecinde ödev ve yükümlülüklerine ilişkin olarak genel bilgiler vermek amacıyla hazırlanmıştır.

2009 yılında serbest meslek kazancı elde eden mükelleflerin vergilendirilmesine yönelik olarak hazırlanan bu rehberde, serbest meslek kazancının tanımı, tespiti ve serbest meslek kazancından indirilebilecek giderler ile serbest meslek kazancının yıllık beyanname ile beyanına ilişkin örneklerle yer verilmiştir.

2. SERBEST MESLEK FAALİYETİ VE SERBEST MESLEK KAZANCI

Serbest meslek faaliyeti, sermayeden çok şahsi mesaiye, ilmi veya mesleki bilgiye veya ihtisasa dayanan ve ticari niteliği olmayan işlerin işverene bağlı olmaksızın şahsi sorumluluk altında kendi nam ve hesabına yapılmasıdır.

Her türlü serbest meslek faaliyetinden doğan kazançlar serbest meslek kazancıdır.

Tahkim işleri dolayısıyla hakemlerin aldıkları ücretler ile kollektif, adi komandit ve adi şirketler tarafından yapılan serbest meslek faaliyeti neticesinde doğan kazançlar da, serbest meslek kazancıdır.

Serbest meslek faaliyetinin bir işverene tabi olarak yapılması halinde ücret geliri elde edilmiş olur.

3. SERBEST MESLEK ERBABLARI

Serbest meslek faaliyetini mutad meslek halinde ifa edenler, serbest meslek erbabıdır.

Aşağıda yer alan işleri yapanlar da serbest meslek erbabı sayılmaktadırlar.

- ▶▶▶ Gümrük komisyoncuları, bilumum borsa ajan ve acenteleri, noterler, noterlik görevini ifa ile mükellef olanlar,
- ▶▶▶ Bizzat serbest meslek erbabı tarifine girmemekle beraber serbest meslek erbabını bir araya getirerek teşkilat kurmak veya bunlara sermaye temin etmek suretiyle veya sair suretlerle serbest meslek kazancından hisse alanlar,
- ▶▶▶ Dava vekilleri, müşavirler, kurumlar ve tüccarlarla serbest meslek erbabının ticarî ve meslekî işlerini takip edenler ve konser veren müzik sanatçıları,
- ▶▶▶ Vergi Usul Kanunu'nun 155 inci maddesinde belirtilen şartlardan en az ikisini taşıyan ebe, sünnetçi, sağlık memuru, arzuhalci, rehber gibi mesleki faaliyette bulunanlar,
- ▶▶▶ Serbest meslek faaliyetinde bulunan kollektif ve adi şirketlerde ortaklar, adi komandit şirketlerde komandite ortaklar.

4. SERBEST MESLEK KAZANCININ TESPİTİ

Bir hesap dönemi içinde serbest meslek faaliyeti karşılığı olarak tahsil edilen para ve ayınlar ile diğer suretlerle sağlanan ve para ile temsil edilebilen menfaatlerden bu faaliyet dolayısıyla yapılan giderler indirildikten sonra kalan fark serbest meslek kazancıdır.

Müşteri veya müvekkilinden, serbest meslek faaliyeti ile ilgili olmak üzere para ve ayın şeklinde alınan gider karşılıkları da serbest meslek kazancına ilave edilir.

Amortisman tabi iktisadi kıymetlerin satılması halinde, alınan bedel ile bunların envanter defterinde kayıtlı değerleri arasındaki müspet fark kazanca ilave edilir.

Vergi, resim, harç, keşif, şahitlik, bilirkişilik ve ekspertiz gibi hususlara harcanmak üzere müşteri veya müvekkilden alınan ve tamamen bu hususlara harcanan para ve ayınlar serbest meslek kazancı sayılmaz.

Serbest meslek erbabı için, nakdentahsil edilmemiş olmasına rağmen, aşağıda belirtilen bazı haller de tahsil olarak kabul edilmektedir.

- ➡ Serbest meslek erbabının haberdar olması şartıyla; kendi adına, kamu müessesesine, icra dairesine, bankaya, notere veya postaya para yatırılması tahsil hükmündedir.
- ➡ Serbest meslek kazancı olarak doğan alacağın başka bir şahsa temlik veya müşterisine olan borcu ile takası da tahsil hükmündedir.

Biletle girilen yerlerde faaliyette bulunan dar mükellefiyete tabi serbest meslek erbabı diledikleri takdirde, bilet bedelleri tutarından, bu bedellere dahil resimler düşüldükten sonra kalan miktarın yarısı safi kazanç sayılmak suretiyle vergilendirilirler.

5. SERBEST MESLEK KAZANCININ TESPİTİNDE HASILATTAN İNDİRİLEBİLECEK GİDERLER

Serbest meslek kazancının tespitinde hasılatтан indirilecek giderler şunlardır:

- ➡ Mesleki kazancın elde edilmesi ve devam ettirilmesiyle ilgili genel giderler,

İkametgahlarının bir kısmını iş yeri olarak kullananlar, ikametgah için ödedikleri kiranın tamamı ile ısıtma ve aydınlatma gibi diğer giderlerin yarısını indirebilirler.

İş yeri kendi mülkü olanlar kira yerine amortismanı, ikametgâhı kendi mülkü olup bunun bir kısmını işyeri olarak kullananlar amortismanın yarısını gider yazabilirler.

- ➡ Hizmetli ve işçilerin iş yerinde veya iş yerinin müştemilatındaki iâşe ve ibate giderleri, tedavi ve ilaç giderleri, sigorta primleri ve emekli aidatı (bu primlerin ve aidatın geri alınmamak üzere Türkiye’de kain sigorta şirketlerine veya emekli ve yardım

sandıklarına ödenmiş olması ve emekli ve yardım sandıklarının tüzel kişiliği haiz bulunmaları şartıyla) ile demirbaş olarak verilen giyim giderleri.

- Mesleki faaliyetle ilgili seyahat ve ikamet giderleri, (Seyahat maksadının gerektirdiği süre ile sınırlı olmak şartıyla).
- Mesleki faaliyette kullanılan tesisat, demirbaş eşya ve envantere dahil taşıtlar için Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre ayrılan amortismanlar,
- Kiralanan veya envantere dahil olan ve işte kullanılan taşıtların giderleri, (Taşıt giderlerinden kasıt genel olarak taşıtların tamir, bakım, yakıt gibi giderleridir.)
- Alınan mesleki yayınlar için ödenen bedeller,
- Mesleki faaliyetin ifası için ödenen mal ve hizmet alım bedelleri,
- Serbest meslek faaliyetleri dolayısıyla emekli sandıklarına ödenen giriş ve emeklilik aidatları ile mesleki teşekküllere ödenen aidatlar,
- Mesleki kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi için ödenen meslek, ilan ve reklam vergileri ile iş yerleriyle ilgili aynı vergi, resim ve harçlar,
- Mesleki faaliyetle ilgili olarak kanun, ilam ve sözleşmeye göre ödenen tazminatlar.

Her türlü para cezaları ve vergi cezaları ile serbest meslek erbabının suçlarından doğan tazminatlar gider olarak indirilemez. Ayrıca Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkındaki Kanun hükümlerine göre ödenen cezalar, gecikme zamları ve faizleri de gelir vergisi matrahından ve gelir unsurlarından indirilemez.

6. SERBEST MESLEK KAZANÇLARINDA VERGİ TEVKİFATI

Serbest meslek faaliyetiyle uğraşanlara (Noterlere serbest meslek faaliyetlerinden dolayı yapılan ödemeler hariç) yapılan ödemeler esnasında ödemeyi yapanlar tarafından gelir vergisi tevkifatı yapılması gerekir.

Vergi tevkifatı;

- Müellif, mütercim, heykeltıraş, hattat, ressam, bestekar, bilgisayar programcısı ve mucitlerin ve bunların kanuni mirasçılarının şiir, hikaye, roman, makale, bilimsel araştırma ve incelemeleri, bilgisayar yazılımı, röportaj, karikatür, fotoğraf, film, video band, radyo ve televizyon senaryo ve oyunu gibi eserlerini gazete, dergi, bilgisayar ve internet ortamı, radyo, televizyon ve videoda yayınlamak veya kitap, CD, disket, resim, heykel ve nota halindeki eserleri ile ihtira beratlarını satmak veya bunlar üzerindeki mevcut haklarını devir ve temlik etmek veya kiralamak suretiyle elde edilen kazançlar istisnasından yararlananlardan %17,
- Dar mükelleflerden telif ve patent satışından dolayı %25,
- Diğer serbest meslek kazançlarında %20, oranında yapılmaktadır.

Serbest meslek faaliyetiyle uğraşanlara yapılan ödeme esnasında yapılan kesinti bir ön vergileme olup, bu kesinti yıllık beyannamede hesaplanan vergiden mahsup edilecektir. Mahsubu yapılan kesinti tutarı, beyannamede hesaplanan vergiden fazla olduğu takdirde, vergi dairesince mükellefe yazı ile bildirilir ve mükellefin tebliğ tarihinden itibaren bir yıl içinde müracaatı üzerine kendisine iade edilir.

7. SERBEST MESLEK ERBABININ TUTACAĞI DEFTER

Serbest meslek erbabı **“Serbest Meslek Kazanç Defteri”** tutmak zorundadır. Hekimler diledikleri takdirde, serbest meslek kazanç defterinde yer alması gereken bilgileri protokol defterinde göstermek şartıyla, ayrıca serbest meslek kazanç defteri tutmayabilirler. Noterlerin, noterlik görevini ifa ile mükellef olanların ve borsa acentelerinin resmi defterleri, kazanç defteri yerine geçtiğinden ayrıca serbest meslek kazanç defteri tutmaları gerekmemektedir.

Kollektif, adi komandit ve adi şirketler de mesleki kazançlarını **“Serbest meslek kazanç defteri”** üzerinden tespit ederler. Bu şirketlerin bilanço esasına göre tuttıkları defterler serbest meslek kazancı defteri yerine geçer.

Serbest meslek kazanç defterine işlemlerin günü gününe kaydedilmesi zorunludur. İşlemlerin günü gününe deftere kayıt edilmemesi veya yoklama ve incelemeye yetkili olanlara istendiğinde ibraz edilmemesi halinde her tespit için özel usulsüzlük cezası kesilir.

8. SERBEST MESLEK ERBABININ KULLANACAĞI BELGELER

Serbest meslek faaliyetinde bulunan serbest meslek erbabı, mesleki faaliyetlerine ilişkin her türlü tahsilatı için iki nüsha serbest meslek makbuzu düzenlemek ve bir nüshasını müşteriye vermek, müşteri de bu makbuzu istemek ve almak zorundadır.

Bununla beraber, 2008 yılında yapılan düzenleme ile serbest meslek erbabı olarak faaliyette bulunan doktor, diş hekimi ve veteriner hekimlerin işyerlerinde kredi kartı ile yapacakları tahsilatlarda POS cihazı kullanma zorunluluğu getirilmiş olup, bu cihazlarla düzenlenecek POS fişleri hekimler tarafından yürütülen serbest meslek faaliyetlerinde Vergi Usul Kanunu uyarınca düzenlenmiş **“Serbest Meslek Makbuzu”** olarak kabul edilmektedir.

Ayrıca, yapılan bir düzenleme ile de diş hekimleri tarafından verilen hizmetler karşılığında ödemenin kredi kartı kullanılarak yapılması durumunda POS fişi ile birlikte Serbest Meslek Makbuzunun da düzenlenebilmesine izin verilmektedir.

Hizmet bedelinin kredi kartı kullanılmaksızın ödenmesi durumunda, POS cihazının kullanılması söz konusu değildir. Bu durumda, mükelleflerin bedelini kredi kartı kullanılmaksızın (nakit, çek, havale vb. olarak) tahsil ettikleri hizmetler için Vergi Usul Kanununa göre serbest meslek makbuzu düzenlemeleri ve bir nüshasını da müşteriye vermeleri gerekmektedir.

Pos cihazı bulundurma ve kullanma zorunluluğuna uymayan hekimlerden, POS cihazlarını iş yerlerinde bulundurmayan veya iş yerinde bulundurmamakla beraber gerekli şartları taşımayan cihazları kullandıkları tespit edilenlere, özel usulsüzlük cezası kesilir.

9. İŞYERİ KİRA ÖDEMELERİNİN BELGELENDİRİLMESİ

Bakanlığımıza verilen yetkiye istinaden, işyerlerinde, işyeri kiralamalarında miktar sınırlaması olmaksızın kira ödemelerinin 01.11.2008 tarihinden itibaren banka veya Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğü tarafından düzenlenen belgelerle tevsik edilmesi zorunluluğu getirilmiştir.

İşyeri kirasının, müşteriden alınan çek ile ödemesinin yapılması durumunda çekin elden kiralayan kişiye ciro edilmesi ve bu kişinin bankadan çeki tahsil etmesi ile tevsik şartı yerine getirilmiş sayılır.

Banka veya Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğü aracı kılınmak suretiyle, para yatırma veya havale, çek veya kredi kartı gibi araçlar kullanılmak suretiyle yapılan tahsilat ve ödemeler karşılığında dekont veya hesap bildirim cetvelleri düzenlendiğinden bu belgeler tevsik edici belge kabul edilecektir. Bankaların internet şubeleri üzerinden yapılan ödeme ve tahsilatlar da aynı kapsamdadır.

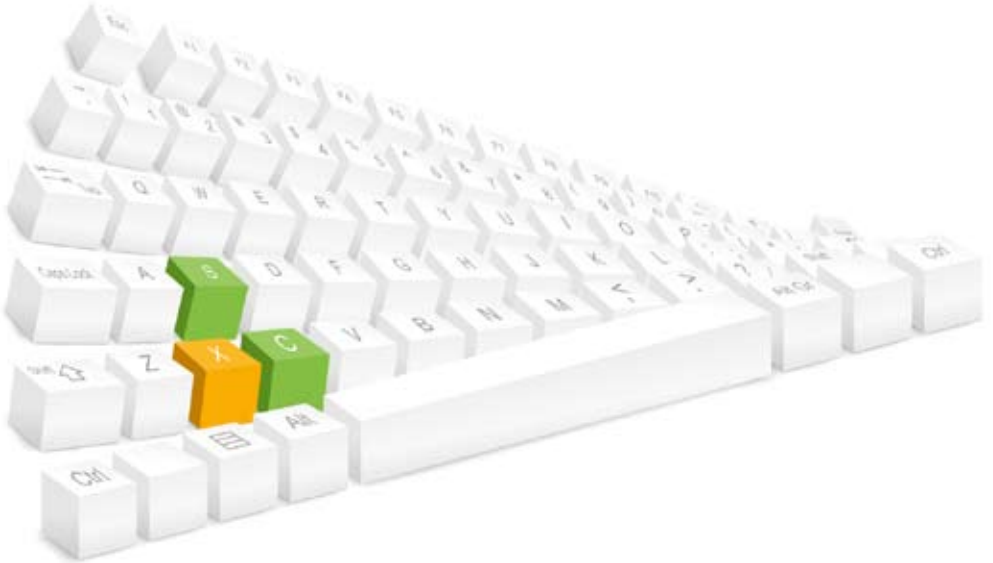
01.11.2008 tarihinden itibaren getirilen zorunluluklara uymayanlara kesilecek ceza, serbest meslek erbapları hakkında tespit edilenler hakkında o yıl için belirlenen özel usulsüzlük cezası miktarından az olmamak üzere her bir işlem için bu işleme konu tutarın %5'idir. Bu ceza kiracı ve kiralayana ayrı ayrı uygulanır.

10. SERBEST MESLEK KAZANÇLARINDA İSTİSNALAR

• Telif Hakkı ve İhtira Beratı Kazanç İstisnası

Telif hakkı kazancı ve ihtira beratı sahiplerinin istisnadan yararlanabilmelerinin şartları aşağıda belirtilmiştir:

- ✓ İstisnadan müellif, tercüman, heykeltıraş, hattat, ressam, bestekar, bilgisayar programcısı, mucitlerin kendileri ve kanuni mirasçıları yararlanabilir.
- ✓ Telif konusu olan eserlerin, şiir, hikaye, roman, makale, bilimsel araştırma ve incelemeleri, bilgisayar yazılımı, röportaj, karikatür, fotoğraf, film, video band, radyo ve televizyon senaryo ve oyunu gibi nitelikte olması gerekir.
- ✓ Eserlerin gazete, dergi, bilgisayar ve internet ortamı, radyo, televizyon ve videoda yayınlamak veya kitap, CD, disket, resim, heykel ve nota halindeki eserleriyle ihtira beratlarını satmak veya bunlar üzerindeki mevcut haklarını devir ve temlik etmek veya kiralamak suretiyle gelir elde edilmesi gerekir.

- **Sergi ve Panayır İstisnası**

Dar mükellefiyete tabi (Türkiye’de yerleşmiş olmayan) olanların hükümetin izniyle açılan sergi ve panayırlarda yaptıkları serbest meslek faaliyetlerinden elde ettikleri kazançlar gelir vergisinden istisna edilmiştir.

- **Teşvik Ödülü İstisnası**

İlim, fen ve güzel sanatların gelişmesini ve memleket bakımından faydalı olan diğer iş ve faaliyetleri teşvik amacıyla serbest meslek erbaplarına verilen ödüllerin miktarları ne olursa olsun gelir vergisinden istisna edilmiştir.

11. SERBEST MESLEK KAZANÇLARINDA GEÇİCİ VERGİ

Serbest meslek kazancı elde eden mükellefler cari vergilendirme döneminin gelir vergisine mahsup edilmek üzere, üçer aylık dönemler halinde tespit edilecek kazançları üzerinden % 15 geçici vergi öderler.

Noterlik görevini ifa ile mükellef olanlar bu işlerden sağladıkları kazançlar için geçici vergi ödemezler.

Geçici vergi, takvim yılının üçer aylık dönemleri itibariyle hesaplanan serbest meslek kazancı üzerinden hesaplanır.

Aynı dönem içinde tevkif edilmiş olan gelir vergisi, hesaplanan geçici vergiden mahsup edilir ve kalan tutar ödenir.

İlgili hesap döneminin üçer aylık dönemlerine ilişkin olarak ödenen geçici vergi yıllık beyanname üzerinden hesaplanan gelir vergisinden mahsup edilir. Ödenmeyen geçici vergi tutarı, hesaplanan gelir vergisinden mahsup edilemez ve terkin edilir. Ancak, terkin edilecek tutar için üçer aylık geçici vergi dönemlerine ait geçici vergi tutarlarının vade tarihinden, yıllık beyannameye mahsup edileceği tarihin başlangıcı olan 1 Mart tarihine kadar gecikme zammı hesaplanır.

Geçici vergi dönemleri aşağıdaki şekildedir.

- Hesap Dönemi Takvim Yılı Olanlar İçin

Dönemler	Beyan Zamanı	Ödeme Zamanı
Ocak-Şubat-Mart	14 Mayıs	17 Mayıs
Nisan-Mayıs-Haziran	14 Ağustos	17 Ağustos
Temmuz-Ağustos-Eylül	14 Kasım	17 Kasım
Ekim-Kasım-Aralık	14 Şubat	17 Şubat

- İşe Başlama, İş Bırakma veya Hesap Döneminin Değişmesi

Üç aydan kısa olan vergilendirme dönemlerinde;

- İşe başlanılan tarihin içinde bulunduğu dönemin sonuna kadar olan süre,
- İşin bırakıldığı tarihe kadar olan süre,
- Yeni hesap döneminin başladığı tarihe kadar olan süre, ayrı bir vergilendirme dönemi sayılır.

Geçmiş dönemlere ait geçici verginin % 10'u aşan tutarda eksik beyan edilmesi halinde %10'u aşan kısım için re'sen veya ikmalen geçici vergi tarh edilir. Bu durumda tarh edilecek ek vergi için vergi ziyası cezası ve gecikme faizi uygulanır. Geçici vergi beyannamesi vermeyen mükellefler için % 10'luk yanılma payı uygulanmayacaktır.

% 10'luk yanılma payının, beyan edilmesi gereken (beyan edilmiş olan değil) geçici vergi matrahı üzerinden hesaplanması gerekmektedir. Ayrıca, verilen geçici vergi beyannamesinde matrah beyan etmeyen mükellefler için de beyan edilmesi gereken vergi matrahının % 10'u kadar bir yanılma payı söz konusu olacaktır.

Serbest meslek kazanç defteri tutan mükellefler serbest meslek kazanç bildirimini geçici vergi beyannamelerine eklerler.

12. SERBEST MESLEK KAZANÇLARININ BEYANI VE BEYANNAME ÜZERİNDE YAPILACAK İNDİRİMLER

Serbest meslek erbapları, kazanç temin etmemiş olsalar bile yıllık beyanname vermek zorundadırlar.

Yıllık beyanname ile bildirilecek gelirlere ilişkin indirimler Gelir Vergisi Kanunu ile diğer kanunlarda belirtilmiştir. Gelir vergisi matrahının tespitinde gelir vergisi beyannamesinde bildirilecek gelirlerden aşağıda belirtilen indirimlerin yapılabilmesi için; yıllık beyanname ile bildirilecek bir gelirin bulunması ve yapılacak indirimlerin ilgili mevzuatta belirtilen şartları taşıması gerekmektedir.

Serbest meslek kazancından indirim konusu yapılabilecek hususlar şunlardır.

- ➡ Şahıs sigorta primleri ve bireysel emeklilik sistemine ödenen primler,
- ➡ Eğitim ve sağlık harcamaları,
- ➡ Sakatlık İndirimi,
- ➡ Bağış ve yardımlar,

- ▶ Sponsorluk harcamaları,
- ▶ Ar-Ge harcamaları,
- ▶ Doğal afetler ile ilgili ayni ve nakdi bağışlar,
- ▶ Türkiye Kızılay Derneğine makbuz karşılığı yapılan nakdi bağış ve yardımlar,
- ▶ İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti Ajansına yapılan bağış, yardım ve sponsorluk harcamaları,
- ▶ Diğer kanunlara göre tamamı indirilecek bağış ve yardımlar.

12.1. Sigorta Şirketlerine ve Bireysel Emeklilik Sistemine Ödenen Katkı Payları

Yıllık beyanname veren mükellefler, vergi matrahlarının tespitinde bireysel emeklilik sistemine ödedikleri katkı payının beyan edilen gelirin % 10'una kadar olan kısmını gelir vergisi matrahlarının tespitinde indirim konusu yapabileceklerdir. Bireysel emeklilik dışında kalan şahıs sigortaları için ödenen primlerin ise beyan edilen gelirin % 5'ine kadar olan kısmı matrahın tespitinde indirim konusu yapılacaktır. İndirim konusu yapılacak tutarın hesaplamasında beyan edilen gelir olarak, yıllık gelir vergisi beyannamesinde yer alan indirimler ve geçmiş yıl zararları toplamından önceki tutar esas alınacaktır.

Bireysel emeklilik sistemi ile diğer şahıs sigortaları için ödenen primlerin birlikte olması halinde matrahtan indirim konusu yapılabilecek tutar beyan edilen gelirin % 10'u ile sınırlı olacaktır. Bu durumda şahıs sigorta primleri için % 5 oranındaki sınır ayrıca aranacaktır. İndirim konusu yapılacak prim, aidat ve katkı paylarının toplamı, asgari ücretin brüt yıllık tutarını aşamaz (2009 yılı gelirlerine ilişkin olarak kullanılacak olan asgari ücretin brüt yıllık tutarı **8.154,00 TL**'dir).

12.2. Eğitim ve Sağlık Harcamaları

Aşağıda belirtilen şekilde yapılan eğitim ve sağlık harcamaları beyan edilen gelirin % 10'unu aşmaması şartıyla yıllık beyanname ile bildirilecek gelirlerden indirilir:

- Eğitim ve sağlık harcamaları Türkiye’de yapılmalıdır.
- Gelir veya kurumlar vergisi mükellefi olan gerçek veya tüzel kişilerden alınacak belgelerle tevsik edilmelidir.
- Söz konusu harcamalar mükellefin kendisi, eşi ve küçük çocuklarına ilişkin olmalıdır.

İndirim konusu yapılacak tutarın hesaplamasında beyan edilen gelir olarak, yıllık gelir vergisi beyannamesinde yer alan indirimler ve geçmiş yıl zararları toplamından önceki tutar esas alınacaktır.

12.3. Sakatlık İndirimi

Gelir Vergisi Kanununa göre serbest meslek faaliyetinde bulunan mükelleflerden çalışma gücünün asgari % 80’ini kaybetmiş bulunanlar birinci derece sakat, asgari % 60’ını kaybetmiş bulunanlar ikinci derece sakat, asgari % 40’ını kaybetmiş bulunanlar ise üçüncü derece sakat sayılır ve beyan edilen gelirlerine aşağıda belirtilen aylık sakatlık indirimi tutarları göz önüne alınarak hesaplanan yıllık indirim uygulanır. (Bu indirimden bakmakla yükümlü olduğu özürli kişi bulunan serbest meslek erbabı da yararlanır.),

2009 Yılı için belirlenen aylık sakatlık indirimi tutarları:

- Birinci derece sakatlar için 670 TL,
- İkinci derece sakatlar için 330 TL,
- Üçüncü derece sakatlar için 160 TL.

12.4. Bağış ve Yardımlar

12.4.1. Sınırlı İndirilecekler

Gelir vergisi mükellefleri, genel ve özel bütçeli kamu idareleri, il özel idareleri, belediyeler, köyler ile kamu yararına çalışan dernekler ve Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınan vakıflara yıllık toplamı beyan edilecek gelirin % 5’ini (kalkınmada öncelikli yöreler için % 10’unu) aşmamak üzere, makbuz karşılığında yaptıkları bağış ve yardımları yıllık beyanname ile bildirecek gelirlerinden indirim konusu yapabilirler.

Örneğin; okul koruma dernekleri yukarıda belirtilen kurum ve kuruluşlar arasında yer almadığından, bu derneklere yapılan bağış ve yardımların beyan edilecek gelirden indirilmesi mümkün değildir. Ancak söz konusu derneklerin kamu menfaatine yararlı bir dernek olması halinde bu derneklere yapılan bağış ve yardımlar beyan edilen gelirin %5'ini aşmaması koşuluyla indirim olarak dikkate alınabilecektir.

12.4.2. Sınırsız İndirilecekler

a) Genel ve özel bütçeli kamu idarelerine, il özel idarelerine, belediyelere ve köy tüzel kişiliklerine bağışlanan okul, sağlık tesisi ve 100 yatak kapasiteli öğrenci yurdu (Kalkınmada Öncelikli Yörelere 50 yatak kapasiteli) ile çocuk yuvası, yetiştirme yurdu, huzurevi, bakım ve rehabilitasyon merkezi inşası dolayısıyla yapılan harcamalar veya bu tesislerin inşası için bu kuruluşlara yapılan her türlü bağış ve yardımlar ile mevcut tesislerin faaliyetlerini devam ettirebilmeleri için yapılan her türlü nakdi ve aynı bağış ve yardımların tamamı beyan edilen gelirden indirilebilecektir.

Okul, sağlık tesisi ve öğrenci yurdu yapımı veya bu tesislerin faaliyetlerine devam edebilmeleri için yapılan bağış ve yardımların (harcamaların) herhangi bir sınırlamaya tabi olmaksızın vergi matrahının tespitinde dikkate alınabilmesi için bu bağış ve yardımların genel bütçeye dahil daireler, özel bütçeli kamu idareleri, il özel idareleri, belediyeler, köylere yapılması gerekmektedir:

Dolayısıyla, bu düzenleme sadece doğrudan kamu müesseselerine yapılacak bağış ve yardımlar açısından geçerlidir.

Düzenlemede yer alan "okul" ifadesinden, doğrudan eğitim-öğretim hizmetlerinin verildiği temel birimlerin anlaşılması gerekmekte olup, rehberlik ve araştırma merkezi, mesleki eğitim merkezi, iş eğitim merkezi, mesleki ve teknik eğitim merkezi ve akşam sanat okulları da bu kapsamda değerlendirilecektir. Örneğin; genel bütçeli bir kurum olan Milli Eğitim Bakanlığına ait öğretmen evi veya hizmet içi eğitim binası inşaatlarının yapımı için mükelleflerce nakdi veya aynı yardım yapılması durumunda söz konusu öğretmen evi veya hizmet içi eğitim binası "okul" kapsamında değerlendirilemeyeceği için indirim konusu yapılamayacaktır.

Düzenlemede yer alan “sağlık tesisi” ifadesinden ise Sağlık Bakanlığınca sağlık tesisi kapsamında değerlendirilen kurum ve kuruluşların anlaşılması gerekmektedir.

b) Fakirlere yardım amacıyla gıda bankacılığı faaliyetinde bulunan dernek ve vakıflara Maliye Bakanlığınca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde bağışlanan gıda, temizlik, giyecek ve yakacak maddelerinin maliyet bedellerinin tamamı beyan edilecek gelirden indirilebilecektir.

c) Genel ve özel bütçeli kamu idareleri, il özel idareleri, belediyeler, köyler, kamu yararına çalışan dernekler, Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınan vakıflar ve bilimsel araştırma faaliyetinde bulunan kurum ve kuruluşlar tarafından yapılan ya da Kültür ve Turizm Bakanlığınca desteklenen veya desteklenmesi uygun görülen;

- Kültür ve sanat faaliyetlerine ilişkin ticari olmayan ulusal veya uluslararası organizasyonların gerçekleştirilmesine,
- Ülkemizin uygarlık birikiminin kültürü, sanatı, tarihi, edebiyatı, mimarisi ve somut olmayan kültürel mirası ile ilgili veya ülke tanıtımına yönelik kitap, katalog, broşür, film, kaset, CD ve DVD gibi manyetik, elektronik ve bilişim teknolojisi yoluyla üretilenler de dahil olmak üzere görsel, işitsel veya basılı materyallerin hazırlanması, bunlarla ilgili derleme ve araştırmaların yayınlanması, yurt içinde ve yurt dışında dağıtımı ve tanıtımının sağlanmasına,
- Yazma ve nadir eserlerin korunması ve elektronik ortama aktarılması ile bu eserlerin Kültür ve Turizm Bakanlığı koleksiyonuna kazandırılmasına,
- 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu kapsamındaki taşınmaz kültür varlıklarının bakımı, onarımı, yaşatılması, rölove, restorasyon, restitüsyon projeleri yapılması ve nakil işlerine,
- Kurtarma kazıları, bilimsel kazı çalışmaları ve yüzey araştırmalarına,
- Yurt dışındaki taşınmaz Türk kültür varlıklarının yerinde korunması veya ülkemize ait kültür varlıklarının Türkiye’ye getirtilmesi çalışmalarına,

- Kültür envanterinin oluŐturulması çalışmalarına,
- 2863 sayılı Kanun kapsamındaki taŐınır kültür varlıkları ile güzel sanatlar, aĐdaŐ ve geleneksel el sanatları alanlarındaki ürün ve eserlerin Kültür ve Turizm Bakanlığı koleksiyonuna kazandırılması ve güvenliklerinin sağlanması,
- Somut olmayan kültürel miras, güzel sanatlar, sinema, aĐdaŐ ve geleneksel el sanatları alanlarındaki üretim ve etkinlikler ile bu alanlarda araştırma, eğitim veya uygulama merkezleri, atölye, stüdyo ve film platosu kurulması, bakım ve onarımı, her türlü araç ve teğizatın tedariki ile film yapımına,
- Kütüphane, müze, sanat galerisi ve kültür merkezi ile sinema, tiyatro, opera, bale ve konser gibi kültürel ve sanatsal etkinliklerin sergilendiği tesislerin yapımı, onarımı veya modernizasyon çalışmalarına

ilişkin harcamalar ile bu amaçla yapılan her türlü bağış ve yardımların tamamı (% 100'ünün) beyan edilen gelirden indirim konusu yapılabilecektir.

12.5. Sponsorluk Harcamaları

3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile 3813 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu KuruluŐ ve Görevleri Hakkında Kanun kapsamında yapılan sponsorluk harcamalarının;

- Amatör spor dalları için tamamı,
- Profesyonel spor dalları için %50'si

yıllık beyanname ile bildirilecek gelirlerden indirim konusu yapılabilecektir.

12.6. Araştırma ve Geliştirme Harcamaları

Ar-Ge indirimi Gelir Vergisi Kanununun 89 uncu maddesinde düzenlenmiş bulunmaktadır:

Gelir Vergisi Kanununa göre, mükelleflerin işletmeleri bünyesinde gerçekleştirdikleri münhasıran yeni teknoloji ve bilgi arayışına yönelik araştırma ve geliştirme harcamaları tutarının % 100'ü oranında hesaplanacak "Ar-Ge İndirimi" olarak yıllık beyanname ile bildirilecek gelirlerden indirilebilecek, Ar-Ge faaliyetleri ile doğrudan ilişkili olmayan giderlerden ve tamamen araştırma ve geliştirme faaliyetlerinde kullanılmayan amortisman tabii iktisadi kıymetler için hesaplanan amortisman tutarlarından verilen paylar üzerinden Ar-Ge indirimi hesaplanmayacaktır.

12.7. Doğal Afetler İle İlgili Ayni ve Nakdi Bağışlar

Bakanlar Kurulu'nca yardım kararı alınan doğal afetler dolayısıyla Başbakanlık aracılığıyla makbuz karşılığı yapılan ayni veya nakdi bağışların tamamı indirim konusu yapılabilecektir.

12.8. Türkiye Kızılay Derneğine Makbuz Karşılığı Yapılan Nakdi Bağış ve Yardımlar

Gelir Vergisi Kanununun 89 uncu maddesine 5904 sayılı Kanunun 3 üncü maddesiyle eklenen 11 inci bent hükmü uyarınca (Yürürlük; 03.07.2009) iktisadi işletmeleri hariç, Türkiye Kızılay Derneğine makbuz karşılığı yapılan nakdi bağış ve yardımların tamamı indirim konusu yapılabilecektir.

Bağış ve yardımın nakden yapılmaması halinde, bağışlanan veya yardımın konusunu teşkil eden mal veya hakkın varsa mukayyet değeri, yoksa Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre Takdir Komisyonunca tespit edilecek değeri esas alınır.

12.9. İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti Ajansına Yapılan Bağış, Yardım ve Sponsorluk Harcamaları

Gelir Vergisi Kanununa 5766 sayılı Kanunla eklenen geçici 74 üncü madde ile 5706 sayılı İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti Hakkında Kanun uyarınca kurulan İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti Ajansına yapılan her türlü ayni ve nakdi bağış ve yardımlar ile sponsorluk harcamalarının tamamı, gelir vergisi beyannamesinde bildirilecek gelirlerden indirilebilecektir.

12.10. Diğer Kanunlara Göre Tamamı İndirilecek Bağış ve Yardımlar

Diğer Kanunlara göre tamamı indirilecek bağış ve yardımlardan bazılarında aşağıda yer verilmiştir:

a) Umumi hayata müessir afetler dolayısıyla alınacak tedbirlerle yapılacak yardımlara ilişkin 7269 sayılı Kanuna göre oluşturulan fona yapılan nakdi bağışların tümü ile milli yardım komiteleri veya mahalli yardım komitelerine makbuz karşılığı yapılan aynı/nakdi bağışlar

b) Yüksek Öğretim Kanununa göre üniversitelere ve Yüksek Teknoloji Enstitüsüne makbuz karşılığı yapılan aynı ve nakdi bağışlar ile vakıf üniversitelerine yapılan bağış ve yardımlar

c) Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Teşvik Kanununa göre yapılan bağış ve yardımların tamamı

d) Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumunun Kuruluşu Hakkındaki Kanuna göre yapılan nakdi bağışlar

e) Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanununa göre yapılan aynı ve nakdi bağışlar

f) Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Kanununa göre yapılan aynı ve nakdi bağışlar

g) Türk Silahlı Kuvvetleri Güçlendirme Vakfı Kanununa göre yapılan aynı/nakdi bağışlar

h) Milli Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Seferberlik Kanununa göre yapılan aynı/nakdi bağışlar

i) İlköğretim ve Eğitim Kanununun 76 ncı maddesine göre ilköğretim kurumlarına yapılan nakdi bağışlar

13. ZARAR MAHSUBU

Gelir kaynaklarının bir kısmında oluşan zararlar, diğer kaynakların kazanç ve iratlarından mahsup edilebilir.

Ayrıca, geçmiş yıllarda oluşan ve mahsup edilemeyen zararların cari yıl kazançlarından mahsubu mümkündür. Bu mahsup neticesinde kapatılmayan zarar kısmı, müteakip yılların gelirinden indirilir. Arka arkaya 5 yıl içinde mahsup edilmeyen zarar bakiyesi takip eden yıllara devredilemez.

Envantere dahil olmayan gayrimenkullerin satışından doğan zararların mahsubu mümkün değildir.

14. BEYANNAMENİN VERİLME ZAMANI İLE BEYANNAMENİN VERİLECEĞİ YER

- Serbest meslek faaliyetinde bulunan gerçek kişiler kazançlarını Yıllık Gelir Vergisi Beyannamesi ile beyan eder ve bu beyannamelerini bağlı buldukları vergi dairesine verirler.
- 2009 yılında faaliyette bulunan ve serbest meslek kazancı elde eden mükellefler, bu dönemde elde ettikleri serbest meslek kazançlarını 2010 yılının Mart ayının başından 25'inci (yirmi beşinci) günü akşamına kadar (1 Mart – 25 Mart) beyan etmeleri gerekmektedir.

Tam otomasyona geçen vergi dairesi mükellefleri Maliye Bakanlığınca belirlenen usul ve esaslar dahilinde beyannamelerini elektronik ortamda vereceklerdir.

Elektronik ortamda beyanname verecek olan mükellefler beyannamelerini, <https://ebeyanname.gib.gov.tr> adresinde yer alan kılavuza uygun olarak dolduracaklardır.

Beyanname normal (adi) posta ile veya özel dağıtım şirketleri aracılığıyla gönderilirse, vergi dairesine ulaştığı tarih beyannamenin verildiği tarih olarak kabul edilecektir.

Eğer, beyanname taahhütlü olarak posta ile gönderilirse, postaya verilmiş tarihi beyannamenin verildiği tarih olarak kabul edilecektir.

15. VERGİNİN ÖDENME ZAMANI İLE VERGİNİN ÖDENECEĞİ YER

Beyanname üzerinde hesaplanan gelir vergisi, 2010 yılının Mart ve Temmuz aylarında iki eşit taksitle ödenecektir. Hesaplanan vergi, mükellefin bağlı olduğu vergi dairesine ödenebileceği gibi vergi tahsiline yetkili banka şubelerine de ödenebilecektir.

16. YILLIK BEYANNAMEYE EKLENECEK BELGELER

Serbest meslek kazancı elde eden mükellefler, "Yıllık Gelir Vergisi Beyanamesi-1001 A" ile "Yıllık Gelir Vergisi Beyanamesi Eki"ni dolduracaktır. Anılan ekte yer alan "Serbest Meslek Kazançlarına İlişkin Bildirimi" tablosu ve "Performans Derecelendirme Bildirimi" dolduracak, diğer gelirlerin de bulunması halinde ise ilgili diğer kazançlara ait tablolar da doldurulacaktır.

Ayrıca beyannameye;

- Kesinti yoluyla ödenen vergilere ilişkin belgeler (beyannameye gösterilen gelire dahil kazançlardan kesilen vergi varsa)
- Yabancı ülkelerde ödenen vergi varsa, ödenen bu vergilere ilişkin belgeler beyannameye eklenecektir.

17. 2009 YILI GELİRLERİ İÇİN GEÇERLİ OLAN GELİR VERGİSİ TARİFESİ

8.700 TL'ye kadar	% 15
22.000 TL'nin 8.700 TL'si için 1.305 TL, fazlası	% 20
50.000 TL'nin 22.000 TL'si için 3.965 TL, fazlası	% 27
50.000 TL'den fazlasının 50.000 TL'si için 11.525 TL, fazlası	% 35

18. SERBEST MESLEK KAZANCININ BEYANINA İLİŞKİN ÖRNEKLER

ÖRNEK 1: Doktor Bay (A)'nın 2009 yılında elde etmiş olduğu mesleki hasılatı 36.000 TL, mesleki faaliyetle ilgili toplam giderleri ise 40.000 TL'dir. Aynı zamanda tevkifat suretiyle vergilendirilen işyeri kira geliri de 18.000 TL'dir.

Mükellef mesleki faaliyetinden 2009 yılında (36.000 - 40.000) 4.000 TL zarar etmiştir. Ödevlinin beyan edilecek kazancı olmamasına rağmen Yıllık Gelir Vergisi Beyannamesini vermesi ve 4.000 TL zararı beyan etmesi gerekmektedir.

Serbest meslek kazancı ve tevkifatlı işyeri kira geliri tutarının toplamı 22.000 TL beyan sınırını aşmadığından işyeri kira gelirini beyannameye dahil etmeyecektir.

ÖRNEK 2: Avukat Bayan (B)'nin 2009 yılında elde ettiği yıllık kazancı 20.000 TL'dir. Kesinti suretiyle vergilendirilen işyeri kira geliri ise 12.000 TL'dir.

Mükellef, serbest meslek kazancından dolayı Yıllık Gelir Vergisi Beyannamesi verecektir.

Serbest meslek kazancı ile tevkifatlı işyeri kira geliri tutarının toplamı olan (20.000 + 12.000=) 32.000 TL, 22.000 TL beyan sınırını aştığından, işyeri kira geliri de beyannameye dahil edilecektir.

Bayan (B)'nin 2009 yılı kazancı üzerinden hesaplanan gelir vergisi aşağıdaki gibi olacaktır:

Serbest Meslek Kazancı	20.000 TL
İşyeri Kira Geliri (Brüt)	12.000 TL
Gelir Vergisi Matrahı	32.000 TL
Hesaplanan Gelir Vergisi	6.665 TL

* Örnekte giderler dikkate alınmamıştır.

ÖRNEK 3: Serbest Muhasebeci Mali Müşavir Bay (C), bağımsız olarak mali müşavirlik yapmaktadır.

Bay (C) 2009 yılında;

- Serbest muhasebeci mali müşavirlik hizmetinden toplam 200.000 TL hasılat elde etmiştir.

- Mesleki giderleri toplam 50.000 TL'dir.

- Yıllık 10.000 TL Bağ-Kur primi ödemiştir.

- Merkezi Türkiye'de bulunan (ABC) Bireysel Emeklilik Şirketine, 10.000 TL katkı payı ödemiştir.

Bireysel emeklilik sistemine ödenen katkı payının indirim konusu yapılabilecek yıllık toplam tutarı beyan edilen gelirin (Yıllık gelir vergisi beyannamesinde yer alan indirimler ve geçmiş yıl zararları toplamından önceki tutar) %10'u ($140.000 \times \% 10$) olan 14.000 TL'yi aşmamakta, ancak indirilebilecek katkı payı tutarı 2009 yılı asgari ücretin yıllık tutarı ile sınırlı olduğundan, indirim konusu yapılabilecek tutar 2009 yılı asgari ücretin toplam tutarı olan 8.154 TL kadar olacaktır.

Bay (C)'nin 2009 yılı kazancı üzerinden hesaplanan gelir vergisi aşağıdaki gibi olacaktır:

Toplam Hasılat	200.000 TL
Toplam Mesleki Giderler	50.000 TL
Bağ-Kur Primi	10.000 TL
Beyan Edilecek Serbest Meslek Kazancı	140.000 TL
Bireysel Emeklilik Katkı Payı	8.154 TL
Gelir Vergisi Matrahı	131.846 TL
Hesaplanan Gelir Vergisi	40.171,1 TL

VERGİNİZİ ÖDEYEBİLECEĞİNİZ ANLAŞMALI BANKALAR

AKBANK T.A.Ş.

ALBARAKA TÜRK KATILIM BANKASI A.Ş.

ALTERNATİFBANK A.Ş.

ANADOLUBANK A.Ş.

ASYA KATILIM BANKASI A.Ş.

CITIBANK A.Ş.

DENİZBANK A.Ş.

EUROBANK TEKFEN A.Ş.

FİNANSBANK A.Ş.

FORTİSBANK A.Ş.

HSBC BANK A.Ş.

ING BANK A.Ş.

KUVEYT TÜRK KATILIM BANKASI A.Ş.

ŞEKERBANK T.A.Ş.

T.C. ZİRAAT BANKASI A.Ş.

TEKSTİLBANK A.Ş.

TURKISHBANK A.Ş.

TURKLAND BANK A.Ş.

TÜRK EKONOMİ BANKASI A.Ş.

TÜRKİYE FİNANS KATILIM BANKASI A.Ş.

TÜRKİYE GARANTİ BANKASI A.Ş.

TÜRKİYE HALK BANKASI A.Ş.

TÜRKİYE İŞ BANKASI A.Ş.

TÜRKİYE VAKIFLAR BANKASI T.A.O.

YAPI KREDİ BANKASI A.Ş.

**VERGİ İLE İLGİLİ TÜM SORULARINIZDA
SİZE BİR TELEFON KADAR YAKINIZ.**

Vergi İletişim Merkezi

444 0 189

www.gib.gov.tr